

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetési díj: Háromhásbós petítor egyszeri hirdetése 30 fill. Többszörös hirdetést jutányosabban. Nyilvánt.: minden sor 40 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Tulipán-Szövetség — Magyar Védőegyesületnek és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Szebeni-út 14. sz.

Kiadóhivatal: Kósch ÁRPÁD könyvnyomtató-intézete
Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

Vallásosság és hazafiság.

— Réz Mihály ünnepi beszéde. —

Az erdélyrészi református egyházkerület közgyűlését követő, vasárnapi díszgyűlésen dr. Réz Mihály, az eperjesi jogakadémia tanára, a kiváló tudású és erős nemzeti érzésű férfiú, mondotta az ünnepi szónoklatot. Alább közöljük ezt a beszédet, a mely nemes hevél, választékos formájával is méltó a figyelemre. De, túl a formán, mindenek érdekfeszítőjét követeli a benne kifejtett, magasztos gondolatok egész sora. Keresztény és magyar szellem összeforrott inletséből fakadt ez a beszéd: kereszténysége színmagyar és magyarsága keresztényi a szónak tiszta és evangéliumi értelmében. Hirdeti a harcot a vallás és haza elleneivel szemben, de hirdeti a szeretetet is a gyöngék iránt; konzerválja az éltető, fontartó erőket, de rajongó hiva a haladásnak. Követeli mindenkifől a hétköznapi vallásosságot, mely nem éri be az ünnepi templombajrás üres és lelketlen ceremóniájával, és a hétköznapi hazafiságot, mely tettekben, munkatevésben nyilvánul, nem ünnepi frázisokban, a haza nevének hiabavételében. Ez a produktív szellem, a nemzeti összetartás szelleme lengi át Réz ünnepi beszédét, a melylyel méltóképpen lépett föl egyháza közéletében. De beszédjét eszméi értékessé teszik a közvélemény részére is, valamiképpen mindig érdemes figyelmünkre az, a mit e jeles tudósunk mond.

A beszéd kivonatban a következő:

„A magyar nemzeti törekvések története össze van forrva a protestantizmus küzdelmeivel. Ugyanazokkal az ellenségekkel kellett küzdeniök, s az egyiknek diadala a másiknak győzelmét is mindig előkészítette. Változtak az idők. A magyar állameszmének s a protestáns világnézetnek egyaránt új ellenségei támadtak. Ellenségei immár nem csupán a protestantizmusnak, hanem a keresztény világnézetnek is. Az a *nemzetközi szociálistizmus*, mely, mint politikai irány, alapjában támadja meg a nemzeti államot; mint világnézet, a keresztény etikát s az egész keresztény világfölfogást alapjaiban ássa alá.

Az ellenség közös; a védekezésnek is együttesnek

kell lennie. Az az irányzat, mely a keresztény világnézetnek és a nemzeti politikának egyaránt ellensége, immár a népek színmagyar és kálvinista részébe is behat. Gyűlöletessé akarja tenni előtte a vallást és gyűlöletessé akarja tenni a hazát. Azzal vádolja a nemzeti irányt, hogy az csak a kiváltságoltak jogainak védelmezésére szolgáló ürügy; azzal vádolja az egyházat, hogy az csak a kiváltságosok érdekeit védelmező szervezet. Tekintsünk lelkünkbe és mondjuk meg őszintén szígan: vajjon az a nemzeti irányzat, mely csak külsőségekben nyilatkozik s mely a nemzeti nagyság formáinak védelmezése közben annak lényegéről megfeledkezik, nem méltán ébresztette-e föl e gyanút? Tekintsünk lelkünkbe és mondjuk meg őszintén és igazán: vajjon az az egyház, egyházi élet, a mely felekezeti harcokban s dogmatikus vitákban keresné a maga földadatát, nem méltán ébreszthetné-e föl e gyanút? Azok, a kik a nemzeti iránynak és azok, a kik a keresztény világnézetnek buzgó hívei, jövőndő hivatásuk egyaránt az kell hogy legyen, hogy ezt a gyanút eloszlassák s hogy azt a színmagyar, kálvinista népet a helyes útról ne engedjék letérni. Meg kell őket győzni arról, hogy a nemzet és egyház tőlük nemcsak lemondást, áldozatot kíván, hanem érzi a *kötelességet* is, mely a szenvedő néppel szemben őt terheli. Meg kell győzni a népet arról, hogy ugyanaz a nemzet, ugyanaz a nemzeti eszme, a mely a politikai jogok tekintetében lemondást kíván, épp oly erővel kívánja az államtól azt is, hogy gondoskodjék a szenvedőkről, s a vezető osztályokat e cél szolgálataiba kényszerítse. Ennek a keresztény szeretetnek kell az elnyomottakkal szemben megnyilvánulnia; ennek a *keresztény szeretetnek* kell velük szemben az egész egyházi és politikai életben megnyilatkoznia. Akkor érezni fogják, hogy ők igazán a nemzet és igazán az egyház tagjai; és érezni fogják, hogy a nemzeti eszme és a vallás nem hideg szavak, nem tiltó fogalmak csupán, hanem forrásai amaz egyetemes mindent átölelő szeretetnek is, mely a keresztény vallásnak igazi lényege. Nem a *dogmákban*, nem a *szertartásokban* nyilvánul a vallás lényege, — ez a mi protestáns meggyőződésünknek alapvető gondolata, — hanem abban a szellemben, a mely áthatja a hívőket és áthatja az egész életet. «Mert lélek az, a

mi meglevenít.» Nem az ünnepi vallásosság az, a mely a kereszténység lényegét teszi, hanem az a vallásosság, a mely a hétnek minden napján megnyilatkozik. A mi vallásunk ellensége a szertartásoknak; az a vallásosság, mely csupán ünnepnapon nyilatkozik meg: szertartás csupán.

A protestantizmus hívei büszkék arra, hogy vallásuk a fölvilágosultságot való küzdelem produktuma. Soha a kor nagy eszméi, nagy problémái, nagy követelményei elől nem szabad elzárkózniok. Hívei büszkék arra, hogy a protestantizmus a keresztény vallást a maga eredeti tisztaságában igyekezett helyreállítani. Valóban így van. De így is legyen. Kerestük mindig, és keresünk kell a jövőben is, a dogmák és szertartások mögött, a felekezetek viszáljai mögött, a *kereszténység igazi lényegét*, a kereszténység igazi szellemét. És ez az igazi lényeg, ez az igazi keresztény szellem — ez iránt nem áltathatjuk magunkat — csak a *testvériségnek* és a *szeretetnek* a szelleme. Magas eszmény; súlyos kötelesség; majdnem emberfölötti földadat. Lehetőségében szinte kételkedünk. De lehetónek hiszünk azt, hogy azokkal szemben, a kik egy súlyos, nyomasztó, bár ma még meg nem változtatható gazdasági rendszer alatt szenvednek, igyekezzünk a testvériségnek és a keresztény szeretetnek elvét megvalósítani. És azokkal szemben, kik nem érzik a szenvedők nyomorát, s kik ez iránti kötelességeiket nem akarják megérteni; azokkal szemben, a kik ünnepnapon elvégezvén a vallás formáit, hétköznapiokon elfeledik lényegét, hideg közönnyel nézik a szenvedést; azokkal szemben, a kik a szeretet vallását vallják, de az *önzés* parancsát követik: hirdessük és szakadatlanul hirdessük a keresztény vallásnak örökké igaz, valódi lényegét. Nem a tévtanok hirdetői a hit ellenségei, hanem a tévtanok *követői*; nem azok, a kik a részletkérdéseket hibásan értelmezik, hanem azok, a kik a lényegre tudva mellőzik és megsértik. Nem a *dogma* a lényeg, hanem a szeretet, az elnyomottak, a nyomorultak, a szenvedők iránti szeretet. Nem a másvallású az ellenség, hanem a *közöny*, az *érzékletlenség*, a *részvétlenség* s a kötelességérzet hiánya.

Párharczaink, felekezeti harcaink, társadalmi tüledéseink közepette a szenvedő milliókról hogy meg-

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

Az a bizonyos egy pár cipő.

írta: JESZENSZKY DEZSŐ.

Szeretek elkalandozni az emlékezés mezején. Minden, utamba jövő rózsza, virág, száraz levél, sőt a kóró is egy-egy határfa, hol elidőzöm; hol édes emlék, hol fájdalmas gondolatok kergetik egymást agyamban.

Huszonöt év nagy idő minden pályán; sok emlék marad utána lelkünkben. Hát még a színész huszonöt éve mekkora mező, mily végtelen nagy terület? Mennyi gyönyör, mennyi bánat, mennyi reménységek közt töltött napok, és mennyi csalódás, mennyi kiábrándulás! Mi is a színész élete? Kergetni a szépet, a jót, a nemest s utól nem érnit. Futni egy ideál után, hirdetni a jót, az erkölcsök jutalmát, az eszme diadalát, s a folytonos kergetőzésben, nélkülözések és fárasztó munka között megőrlődni, elégni.

És mégis, mily földöntúli élvezet, mily kejes mámor ez! Megállni a világot jelentő deszkán; a nagy költők eszméinek testet adni. Felülemelkedni a mindennapi, a szférák körébe, levetkőzve kicsinyes énünket, más alakot fölvenni, fölemelkedni egy piederstálra s onnan hirdetni a szépet, az erkölcsi szépet: van-e ehez fogható hivatás? S ha ez alkotások nyomán egy kicsinyke elismerés fakad, egy figyelemmel kíséző szempár, vagy egy szívből jövő taps, hol az az anyagi jutalom, mely felérne a siker nyomán keletkező elismeréssel? Ezért érdemes megőrlődni, érdemes elégni!

A pálya elején ezer és ezer megpróbáltatásnak van kitéve a kezdő színész. — Szerencsés az, ki jóakarattal, biztatással találkozik. Általános, már talán a színészek bohém jólelkéből fakad önkéntelenül is, hogy minden néven nevezhető bosszantásokkal, szekaturákkal igyekszik elriasztani a noviciust. Hát még az anyagi nélkülözések? Ki ezt türelemmel kiállja, s megadással szenved el, ki szívében élő vágyakkal tűr egy jobb jövő reményében, az megmarad s többé elválni nem tud pályájától. Innen származik a közmondás: «Ki elszagattott egy pár cipőt a színpadon, az azt többé el nem hagyja».

1885. őszén Kúnzentmártonban voltunk *Köszegi* József szintársulatával. — Voltunk, mondom, mert hárman valánk kezdők: *G. Gyula*, ma Nemzeti Színházunk büszkesége; *V. Jenő*, azóta már a másvilágra költözött, s magam, e sorok írója. — *Köszegi* már ekkor 73 éves volt. Magas, szikár alak, fogatlan. Még az úttörők közül, együttműködött valaha színészetünk felisteneivel, s annak idején számtottévő áldozópapja volt Tháliának. Most már rezignált alak, ki minden örömét a horgászásban találta. Nem is mozdult el a Körös mellől, mert, szerinte, abban lelta a legízletesebb harcsát. Egész éven át vándorolt egyik körösparti községből a másikba, s reggeltől napestig leste bevetett horgait, hogy vajjon pedzi-e már? Ha véletlenül esőre vált az idő és nem horgászhatott, aznap ki sem bújtt ágyából, az a nap számára nem volt a kalendáriumban. Hárman voltunk kezdők, összetartottunk. Együtt laktunk.

Lakásunk a város végén, *Nagy Péter* gazduramnál volt; fizettünk érte egy hónapra 3, azaz három kemény forintot. A berendezés fejedelmi volt, a mennyiben a föld agyaggal simára tapasztva, a fal csak harmadéve volt meszelve, s hogy az ártalmas léghuzam ne bántson bennünket, ablak a szobán nem volt. Hár munknak két zsúp szalma szétterítve a földön, de ez egyben elismeréssel kell adóznom *Nagy Péter* gazduramnak, mert a szalma az idei nyáron vágott rozszalma volt. Szegényes, kis kamara, nagyon szegény berendezés. De többre nem tellett. Még nekem volt, papíron, a legtöbb fizetésem, havi 22 forint. Ezért tartoztam sügni, előadás közben a színpad alatt hason kibújni, felrohanni a színpadra játszani, megint visszabújni sügni, és, színpadbontáskor, a szegeket kihúzgálni, kiegyenesíteni. Édes Istenem, 22 forint abban az időben szép pénz volt, s meg is lehetett volna abból élni, ha a 22 forintot nemcsak papíron, hanem a valóságban is megkaptam volna. De a hó végére, mire a hatosonként kikönyörgött összeget összeadtam, sohasem érte el a 10 forintot. A többről hegedült az a szépen muzsikáló szent. Egyszer, a többek közt, — azért mondom a többek közt, mert ez igen gyakori eset vala, — nagyon éhesek voltunk, *G. Gyula* is, *V. Jenő* is, meg magam is. Csak ültünk a zsúp-szalmán, csak spekuláltunk, mit kellene tenni, hogy' kellene pénzhez jutni? Ahogy így tanakodunk, sőhajtunk, kisütjük, hogy el kellene menni *Köszeghez* pénzt kérni. Igen, de ki meri őt a mai napon, mikor előadás sincs, a Körös-parton fölkeresni s megzavarni

felekedünk! Mélyen a közélet fölszínes csatározásai alatt; mélyen a társadalmi élet hívságos törekvései alatt, a nyomornak mekkora tömege, a szenvedésnek mennyi örvénye. A némán tűrőknek, a némán szenvedőknek e panasztalan fájdalom lelkünkbe nem hatott. *Köszönnyel, hidegen* halad el mellette a kivátságoltak tömege, sem a szeretet, sem a testvériség meg nem nyilatkozik. És ez keresztény társadalom?

Itt az igazi ellenség, mely ellen küzdenünk kell; itt a vallásos érzés igazi legnagyobb ellensége. Itt kell a közönyt megtörni; itt kell a kötelességérzetet fölbreszteni. Azt mondják, hogy ez: *keresztény szocializmus*. Nem. Ez maga a kereszténység. A kereszténység igazi szelleme, a kereszténység igazi lényege. És a vallás szolgálata valódi földadata.

A keresztény szellemnek és a nemzeti szellemnek egyaránt *produktív* kell válnia s a dogmákban és szavakban nyilatkozó meggyőződésnek az élet egész folyamán állandóan nyilvánuló ideálmussá válnia. És el kell, hogy tűnjék közéletünkől az ünnepnap kereszténység, éppúgy, mint az ünnepnap hazafiság.

Ennek a produktív szellemnek szolgálatában Magyarország összes protestánsainak egyesülnök kell. *A magyar szupremácia* érdeke, a protestánsizmus érdeke egyaránt ezt kívánja. És a mi feltéte őrzött egyházi autonómiának, midőn a maga iskolai életébe nem engedi beavatkozni az állami befolyást, viszonzásképpen magának kell a protestáns magyarság együttes erejével minden állambontó törekvést ellensúlyoznia. Ebben a földadatban egyesüljünk; kicsinyes *felekezeti villongások* egymástól el ne idegenítsenek. Mind szorosabbá és szorosabbá kell a *protestáns unió*nak válnia s nekünk ezt az egyesülésre törekvő szellemet kell fölbresztenünk.

De keresnünk kell az *egyetértést* az ország más felekezeteivel is; őrizve jogainkat, belőle hajszálnyit sem engedve, de látva egyszersmind a közös nagy célokat, melyeknek követésében egyek vagyunk. Nekünk egyetértőleg kell törekednünk arra, hogy az életbe átvigyük a valódi keresztény szellemet. És a kor nagy földadataival szemben, szenvedő milliókkal szemben is egy és ugyanaz a mi földadatunk. Föl kell ébreszteni a mai társadalom alvó lelkiismeretét.

Külső és belső ellenségek között, súlyos földadatok előtt a magyar nemzeti államnak szigorúan megszabott pályán kell haladnia. Nem tehet eleget minden kívánságnak; fiai nagy részétől áldozatot kíván. És azt kívánja, hogy a nemzeti állam létérdekeinek parancsoló következményeit szigorú logikával vonjuk meg, s kiméletlen energiával igyekezzünk megvalósítani. Ezt az irányt kell követnünk a politikai életben, s e mellett az irányzat mellett ki is fogunk tartani. De adják meg nekünk az egyházak azt a megnyugtató tudatot, hogy a politikai élet kiméletlen harca csak az erősek túsája, s a gyöngékkel szemben nem érvényesül más, mint a szeretet; adják meg nekünk azt a megnyugtató tudatot, hogy elzárkózhatunk a jogok követelése elől, midőn fölbresztettük a kötelesség érzetét. A tömeg adhat hatalmat, de igazságot nem ad, s mi a mellett, a mit a mi meggyőződésünk követel, azzal a kálvinista szívóssággal fogunk küzdeni, melyet annyiszor vetnek szemünkre s melyre mindig büszkék leszünk.

Nem is kálvinizmusnak, hanem a magyarságnak jellemző vonása ez a makacs akaraterő. A magyar faj

horgászását? Tanácskozunk, meghányjuk-vetjük. Egyikünk sem mer vállalkozni. Vége is, a sorsra bízunk. Gyula három szalmaszálát tör, két egyforma hosszút s egy rövidet. Jenő markába veszi olyaténképpen, hogy az öklön felülérő 3 szalmaszál egyhosszúságúnak látszik. A ki a rövidet húzza, az megy Kőszeghez. Gyula húz először; a hosszút húzza. Most jövök én, s óh fátum, a rövidke jut nekem. Meg kellett adnom magamat. Szívzorongva bandukolok a Köröshöz. Már messziről látom Kőszegi mozdulatlan alakját, ahogy a vizet lesi. Észrevesz engem, integet, hogy lassan jöjjenek, mert pedzi. Óvatosan a horogvesszőhöz nyúl, én lopva, csendesen, szinte kúszom odáig, épp akkor érek oda, mikor *Kőszegi* egy szép harcsát ránt a szárazra. Ezt nézze meg öcsém — kiált Kőszegi, — ilyen példány ritkán jön horogra. A betyár mégis megvan, reggel óta vagy négyszer leejtettem, de most megvan. Hamar nyessen egy vékony fűzfavesszőt, oszt' felfűzzük. Hűh, sűrűgtem forogtam, igyekeztem magam hasznossá tenni. Az öregúr gyönyörködve nézegette a halat, körülforgatta, végigméregette, megnézte elülről, megnézte hátulról. Hopp, gondoltam magamban, itt a jó alkalom, megreszkírozom.

— Igazgató úr, kérem szépen a kamaránk nevében, legyen olyan szives pár hatost adni, még ma nem ettünk, — ötölöm-hatolom.

Rám néz az öreg, azt hittem, átszúr a szemével:

— Hát nem tudja, hogy ma nincs előadás? Micsoda disznóság ilyenkor pénzt kérni tőlem? Meg-

génusza az, a mi benne megnyilatkozik. Nem azé a mai nemzedéké, — mert ebben nincs sem hit, sem meggyőződés, sem akaraterő — hanem azé a magyar nemzeté, mely immár egy ezredéve él, s mely túl fogja élni ezt a nemzedéket és túl fogja élni — és el fogja felejtetni."

Tudományos vitaestélyek.

Az eszme méltó az eperjesi közönséghez. Szinte csodálkozunk, hogy ez még eddig senkinek eszébe nem jutott. Mert a tudományos körök természetesen ösztönének mondható az a törekvés: a tudomány bármely ágából merített tudást közölni olyanokkal, a kik e szakban kevésbé járatosak. Ez által a művelődés észrevétlenül terjed. De másrészt megvan a szükségérzet minden emberben, a ki a tudomány egy-egy szakának részleteibe belehatol, hogy ezen kutatása közben benne fölvetődő kérdéseket, melyekre választ nem talált, ismerősei társaságában is előhossa.

A vitaközös ösztönének megnyilatkozására léptenyomon bizonyítékot találunk. Jogakadémiai tanárok, bírák, ügyvédek, pénzügyi és közigazgatási szakemberek, nagykereskedők és más, ezekhez hasonló foglalkozású egyének az élet által fölvetett, beláthatóan változatos-ságú kérdéseket, előálló helyzeteket, eseményeket a jogrend szabályainak formái szerint osztályozni s megoldani iparkodnak. A politika, természetesen, a leggyakoribb téma lehetne, de egyszersmind a legmeddőbb is. Ezek a viták előbb mindig csak szűk, baráti körben vagy oly csekély számú társaságban folytak le, hogy ez a közönséges beszélgetés és időöltés jellegén túl nem emelkedhetett s, következésképpen, művelődés és az általános jó szempontjából értékkel nem igen bírt. Később szóba jött a gondolat: nem lehetne-e ennek az általános vitaközönségi vágyának oly irányt szabni s azt oly mederbe terelni, hogy annak mindenkire kiterjedő, áldásos eredménye, hatása lehessen, a ki a tudományok iránt érdeklődik.

Való az, hogy a felolvasások, melyeket a tanárok köre, vagy a szabad-líceum rendez, szintén az általános műveltség terjesztésének célját szolgálják, még pedig, a közönségnek évről-évre növekedő érdeklődéséből kétségtelenül megállapíthatóan, fölülte kedvező eredménnyel. De tény az is, hogy minden társadalmi körnek más és más a gondolatvilága, lelki szükséglete, világfelfogása és ízlése. A kor szerint is lehet ily megkülönböztetéseket tenni, s nem tévedünk, ha a műveltségi fokozatokat a kor szerinti megkülönböztetésekhez hasonlítjuk, mert körülbelül nincs különbség a gyermek és az alacsony műveltségű koros ember lelki élete között.

A tudományos és közérdekű felolvasások kielégítik azt a közönséget, a mely a tudomány előbbrevitelében aktív közreműködést kifejezteni hivatva nincs. De mindenki, a ki, műveltségénél fogva, érzi magában a képességet és szükségét arra, hogy a tudományos tételek valamely előadó által történő tárgyalásánál önmaga is hozzájáruljon, akár azért, mert az előadó kifejtett véleményénél helyesebb megoldást vél felhozhatni, akár azért, mert annyira érthetőnek és indokoltnak nem látja a megoldást, hogy ahhoz a kételkedés szava

fogadtam, diákat nem fogadok többé társulatombhoz, azok mindig éhesek. No de, hogy jó kedvemben talált, köszönje ennek a harcsának. Itt van háromjárnak két hatos, de egy hétig pénzt ne merjenek kérni.

Megköszöntem Rohantam a vásártérre. Herczegi bevásárlást csináltam. Tizenkét krajczárért egy meglehetősen nagy cipőt és nyolcz krajczár ára szalonnát. A szelek szárnyán vittem haza. A fiúk szívzorongva várták, volt-e a küldetésnek eredménye? Hogy a csomagot meglátták, körülöleltek s ujjongva vonszoltak a kamarába. A nagy kollációnak megadtuk a formát is. A kamra közepére leterítettünk egy tiszta zsebkendőt, arra az elemőzsiát.

A zsúpót három részre osztottuk s körül ültük sóvárgó szemmel az asztalnak kinevezett zsebkendőt, s hozzáfogtunk az evéshez. Hogy a pusztában éheznek az égből hulló manna jól esett-e, nem tudom, de, hogy mi a püspökkel sem cseréltünk volna, az egyszer bizonyos.

Ahogy így falatozunk, ráesik Gyula szeme a cipőmre s felkiált: Dezső, milyen a te cipőd? Se talpa, se oldala!

Odanézek, csakugyan a végelgyengülés végső stádiuma, a közel feloszlás. Szinte könybe borul szemem, de nem a fájdalom könyűje az, hanem egy kéjes, mámoros, jóleső érzés sajtolja ki szememből a könnyet. Ez az a bizonyos elszakadt cipő! Már nem válhatok meg tőled soha többé, imádtam szinpadom!

hozzá ne férhessen, mindaz fárasztónak és kevésbé vonzósnak találja az ilyen, csak az előadó előterjesztésére avagy felolvasására szorító tudományos estét.

Helyesnek, okosnak és praktikusnak kell tehát jellemeznünk azt a kivitelt, a melylyel városunk első tudományos emberei a megoldást keresztyűlítették. Egyszerűségében mégis nagyszerűnek látjuk a dolgot. Egyszerű, mert hiszen abból áll az egész, hogy előre meghatározott időpontban és helyiségben összejönnek azok, a kik ez iránt érdeklődnek, s ugyancsak a társaság valamelyik tagja fölveti a kérdést, melyet előbb ő maga világit meg s igyekszik megoldásra vinni; azután pedig egymásután hozzászólhat mindenki, a ki tud és akar. Nagyszerűnek látjuk e megindult munkálkodást, mert az ezen körhöz tartozókvágyát legjobban elégíti ki azáltal, hogy, az ünnepélyes formalitások kizárásával s a hozzászólás megengedésével, élénk, vonzóvá teszi az előadást s körülbelül biztosítja vele a hivatottak érdeklődését és az estély látogatottságát.

Hiszszük, hogy nagy jövője van e kezdeményezésnek s ahogyan az Eperjesi Széchenyi-kör, valamikor csekély eszközökkel és kicsiny körben kezdve működését, most hatalmas tényező gyanánt szerepel eperjesi társadalmunk művelődése tekintetében, úgy ennek a mozgalomnak is nagy szerepet szánunk a jövőben. Talán hóbortnak látszik még az idea, de a hol annyi az iskola, annyi a tanár, a jogtudós, a pénzügyi és közigazgatási tisztviselő, szóval annyi a tudományosan képzett ember, ott talán kifejlődhetik idővel egy apró, kis *tudományos-akadémia*. —1.

Az eperjes-sóvári villamos-vasút kérdéséhez.

Idegenek véleménye alapján szoltam a sóvári vasút ügyéhez. Ezen *téma* fölött vitába szállok, de személyes kitételekre nem válaszolok; az általánosítások szekrényébe pedig nem hagyom magam állítani.

Tényként megállapítom, hogy *Stark* Zsigmond mérnök úr, a villamostársaság igazgatója, nem vette tagadásba azt, a mit Kassa és Nyiregyháza példájával igazolni óhajtottam. Véleményem az volt, hogy a vasút jó, hasznos és czélszerű lenne. De az üzleti konjunkturák, a várható események számításon kívül nem hagyhatók.

Határozottan téves azon számítás, mintha a napi 660 utas $\frac{2}{3}$ -a veendő csupán figyelembe olyképp, hogy ezen arány szerint alakuló 100.000 utasra a vasút feltétlenül számíthat. Ez nem alapos spekuláció, még kevésbé feltétlen számolás. Napi 70 utas irányul Sóvár felé, de, a vasút létesítése esetén megnövekvő utazási kedv következtében, ez bátran 700-ra emelhető, tekintve, hogy a sóváriaknak dolga nagyrészt a vasúti állomás és raktárak felé terelődik. Ilyképp nem dobálódzás, de alaposan föltehető számbavevés a napi 700 utas az eperjesi állomási megállóhely és Sóvár között.

Azt azonban, hogy a város és Sóvár közötti helyközi forgalom mekkora lenne, egyelőre kontingentálni nehéz volna, de azt semmiesetre sem lehet állítani, hogy ezen tömeg elszállítása 80 fordulót venne igénybe. Oh! Soha.

Le kell szögezennem, a mit a mérnök úr állított, csak-hogy bemutassam, mekkora tévedésekkel van tarkítva számadata.

180.000-re teszi a személyforgalmat, a mi tehát napi 500 utasnak felel meg. A viteldíj 20 és 12 fill. között váltakozván, középarány szerinti 16 fillérréval számítva ezen 500 napi utast: — a napi bevétel 80 korona lenne. Hát ezen csekély *bevétel* elérése céljából 80-szor forduló, *könnyed és kecses villanyost akar üzembe állítani!* Ezt a valót semmiféle transparent-világítással nem lehet *elcsineszni*; nincs az az utcazi szemétszivacs, a mi a fenti igazságot elmoshatná. Nem bírom már most elképzelni, hogy miért nevez engem a mérnök úr *szakértelem nélküli szakértősködő*-nek, holott mindenki világosan látja, hogy szakértők megkérdezése után nyúltam e kérdés után.

Határozottan tagadom, hogy a kassai gőzvasút csak 8—10 fordulót tartott. Eperjes városa, midőn a járatok tekintetében kötelezettséget fog kívánni a társaságtól, bátran elmegy a legmesszebb határig: 30 fordulóg. A helyközi forgalom még ezen 30 fordulót mellett is nagyon lagymatag lesz.

Ha már oly annyira szükség van cikikfényezésre, én sem maradok el, de színes üvegekkel nem illuminálok. A mérnök úr messze túlmegy a megengedett kritika határán, midőn engem gúnyolni óhajt. Szakemberek meghallgatása és a tények egybevetése alapján ítél a bíróság is műszaki kérdésekben; én is csak idegenek véleményének szószólója voltam, s miután a hírlapírói vitaközöl-eljárás szabályai megállapítva nincsenek, csupán a tárgyilagosság, az illem és a köz iránti tisztelet vezetnek ítélkezésemben. A ki nem akarja figyelembe venni, hogy hol van az a, műszerekkel megállapít-

hatlan és tár annak sárara

Ki és szé waggó sem je de a je nem magy. mely időköz több- tatást-

Ha által s vállalat is ezet olyképp vagy o nek h lenne nám. beszáll séges a is üzle kedő: számrá volna, ják el egy-ké a több teni le vágány

Az. Hogy pontosa mann építésé nagyde bártfai a vége? Bártfati üzlet. S jó lesz, ségeről ségletk tásaikb.

A reczeni, pótoltal abbann egyáltal nem al mosgék.

Hog terjed: gadtan újabb a schild-c

csak va vényber miután metlensz

számítás felét va galmukból 15,

a bank dombtet A kator

kozott. I de ez o től vett

Ide mul Hog példája.

van ber rendelke Arao

közvetití vont tjal

hatlan demarkáczióval, amelyen túl már a gúny, és társaink lebecsülése kezdődik: az hallgasson, mert annak a hallgatás legalább kinevezést, de a beszéd már: sárarany.

Kiszámították előttem, hogy — megfelelő hosszú és széles waggonokat véve alapul — a só és fa hány waggont képvisel. E tekintetben 1200 waggon még mit sem jelent, mert ennél sokkalta többre lehet számítani; de a jelen, meglevő reálitáson túl, — jól van — egyelőre nem megyek. Ne higgyék azonban, kérem, hogy a magy. kir. ész mindig pihen. Mihelyt látja, hogy valamely vállalat rá van szorulva az ő pénzére, akkor, kis időköz mulva, diktálni kezd, mondván: «Adok 10% kal többet a termelési költségeknél és kérek hiteles kimutatást». Ekképp cselekedett a kincstár sok nagyiparral.

Határozottan tagadom, hogy Eperjes kereskedelme által szükségelt 1500 waggon reális alapnak vehető ily vállalat jövedelmezőségének részbeni kérdésénél. Először is ezen 1500 kocsi nem oszlik meg a kereskedők közt olyképp, hogy minden kereskedő árúja waggonokat vagy csak egy-egy waggont tenne ki. Hogy Eperjesnek hány oly czége van, a melynek 3—400 kocsira lenne szüksége, azt ősz hajszálaimon is megszámlálhatnám. Naponkint 4 kocsit akar tehát a vasút Eperjesre beszállítani, 6—10 koronájával, s ezt óhajtaná egészséges alapnak minősíteni? Pedig sok kereskedő továbbra is üzletlele marad az itteni fuvarozóknak, sok kereskedőnek pedig egyáltalában nem jönnek árú waggonszámra; a kiknek pedig tényleg ekkora forgalmuk volna, azok majd a vásártérről fuvaros-kocsikon hordják el üzletükbe az árukat? A *Friedl, Singer*-s még egy-két czégnél alkalmas lehet a vásártéri kirakodás, a többiek részére pedig kiágazó vágányt kellene építeni legalább az üzlet elé; ámde ilyesmi, városcsúfító vágányszabdalkókra a város nem igen adhatja fejét.

Az üzleti spekuláció ez esetben tehát kissé merész. Hogy valamely üzlet bevál-e vagy sem, azt előre pontosan megmondani nem lehet. Mikor a gelsei *Guttman* bárókat rávették az eperjesi-bártafi vasút fölépítésére, ugyancsak a fa- és faszállítással ütötték a nagydobot. Mennyi rengeteg fát kell majd vinni a bártafi erdőkből, és a *Guttman* bárók beugrottak. S a vége? Örültek, hogy valahogy megszabadulhattak tőle. Bartfalfürdő ugyancsak kitűnő fürdőhely, — de rossz üzlet. Senki se áltassa magát tehát azzal, hogy az üzlet jó lesz, mert szükség van rá. A bártafi vasút szükségességéről ugyancsak meg voltak győződve, de ezen szükséglet kimélyítése mi eredményre sem vezetett. Számításokban csalódtak.

A *Popper* báró által évekig fentartott kassai és debreczeni, gőzüzemű vasútra ki meri mondani, hogy nem pótolta közhiányt? Nem az igazgatáson mulott, hogy abban maradt. A villamoskocsik kecses könnyedsége még egyáltalán nem biztosítja a hasznát. Ha a szükséglet nem akar emelkedni, a villamos ugyancsak könnyű mozgékonyasággal száguldhat.

Hogy az üzlet biztosításánál mily mély és mily kiterjedt szükségletnek számbavételére van szükség higgadtan mérlegelő vállalkozó részéről, álljon itt a legújabb adat. Kassán berlini vállalat, háta mögött a *Rothschild*-csoporttal, villanyost készült építeni s a terv még csak vajadni sem akar. A kereskedők formális kötelezetvényben biztosítottak 8000 waggon évi forgalmat De miután mindenki a *kellő* komolysággal járt el, s a kellemetlenségeket kikerülni óhajtván, évi forgalmukat szoros számításal vették elő, s így, lehet mondani, csak a felét vallották be ténylegesen szükségelt waggon-forgalmuknak. Kassa város óriási erdőségeinek termékeiből 15,000 waggont biztosít, ha a vonalat a vállalat a bankói fűrészig kiépíti. A téglagyár, — mely dombtetőn fekszik! — 4000 waggont helyez kilátásba. A katonaság, a kadétiskola egyelőre még nem nyilatkozott. Így, minimum, 27,000 waggont biztosítva látnak, de ez oly csekély szám, hogy, kassai nagykereskedőktől vett adat szerint, a minimum 40,000 kocsira tehető. Ide multhatatlanul kell vasút.

Hogy milyenek az üzletek, arra álljon itt Miskolc példája. E város villamosa tisztán személyforgalomra van berendezve, s haszna óriási, teherkocsival nem is rendelkezik.

Aradon a személyforgalmat automobil-omnibusz közvetíti, a teherkocsikat pedig a régi sineken lovakkal vont tják olyképp, hogy 4 lóval egyszerre 4—5,

összekapcsolt kocsit hajtának a vágányokon. Pedig Arad lakossága rég volt 65,000, kereskedelme pedig tán csak különb az ország bármely nagyobb városánál.

Ilyképp állítják, hogy a körülmények szorgos összevetése mellett, valamely város személyforgalmából várható haszon kell, hogy legalább harmadát tegye a tehervontatásból előálló haszonnak.

Engedve a Szerkesztő úr azon kijelentésének hogy ne akarjuk elvenni a vállalat kedvét az építéstől, adataim további felsorolásától tartózkodom. Ezekkel szemben a mérnök úr arra hivatkozik, hogy «mekkora technikai készség, mechanikai ismeret stb. . . » szükséges a dolog megértéséhez. Jól tudom. Mások felvilágosítása teljesen kompetens adat szakvéleménynek felbírálására, de itt gazdasági, nem pedig technikai kérdéssről is van szó.

Azt mondtam, hogy a sóvári fuvarosok 2 1/2 m. fa szállításáért kb. 2 koronát kapnak. Hogy technikai hibából, köbméter helyett ölet szedtek, ez tévedés volt. E részben eltérés köztem és mérnök úr között nem lévén, erőshangú lesajnálása nagyon is alaptalan volt.

Fentartom azon állításomat, hogy 120 fuvaros teljesít szolgálatot. Ismétlem: ezt fentartom Nem engedem magamat megtévesztetni, a közönséget még kevésbé. E tekintetben bizonyítékaimat felajánlom.

A felsővezeték helyénvaló, mert a vállalatnak nincs pénze drága alsóvezetéknek megépítésére. Különben is az alsóvezeték a város kövezetének folytonos felfordításával veszélyeztet.

A hóke csak addig használható, míg a hó 35—40 cm. magasságot el nem ér. A ki ismeri Sóvár terepét, a lefelé vezető lapályok centrumában fekvő községet, s a ki tudja, mekkora hófúvások vannak ez úton erre felé, az tudja, hogy a hóke a legelőször akad meg. 1906/7. év telén a fővárosban, a nagy hóesés következtében, 15 cm. hóban akadtak el a kocsik és még motorral hajtott hatalmas kefélegépek, meg egyebek sem használtak! Éjjel, fátyalfényenél olvasztották az agyonfagyott havat a sínről.

Ezeket jegyzem meg. Mi célja sem lehet azon adatok szellőztetésének, hogy mennyi a teherforgalma Eperjesnek, mert sok kereskedő, árúinak waggonokként nem mérhető, csekélyebb mennyisége miatt, a villanyost igénybe nem veheti. Eperjes nem kereskedőváros. Bárcsak az volna!

Hangnemében mérnök úr használjon nyugodtabb árnyalatot, mert csöppet sem imponált.

Méltóztassék arra törekedni, hogy az ossziáni homály lebbenjen el Eperjes utcáiról, na mert hát a világítás terén igazán sötét állapotokban gyönyörködhetünk! A midőn ködös ossziáni hangulat van az utcán, akkor az aszfalt nedvességétől tovasugárzó fénycsikok még adnak egy kis világot, de máskülönbén igazán homály van. Kegyeskedjék tehát inkább a felé agitálni, hogy a villamos-világítás legyen jó, — ne pedig a villamos-vasút rossz.

A közel jövő megmutatja, vajjon a túlbizakodó spekuláczióknak, vagy a higgadt mérlegelésnek volt-e igazsága. Mementó!

Guttman Miklos.

EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR.

A Kör II-ik tanító-előadását nov. 21-ikén, vasárnapon, d. u. 5 órákor a Vigadó nagytermében tartja meg. Ezt szavaiat és zeneszámok is élénkítik. Előadó: *Slajchó* Mihály. Folytatja a *vilagegyetemről* megkezdett előadását: II. A bolygókról. Állócsillagok és bolygók. A bolygókra vonatkozó ismereteink a régi korban. A bolygók mozgása. Kepler törvényei. Newton tanítása a bolygók mozgásának okairól. A Hold. Apály és dagály. Hold- és napfogyatkozások. Az egyes bolygók. — Belépődíj nincsen.

A Kör szabad-liczeuma. A Széchenyi-kör szabad-liczeumának I. tagozatában a következő előadó dr. *Eötvényi* Nagy Olivér, a népszerű és kiváló jogtanár, a ki december 7-ikén (kedden), 10-ikén (pénteken) és 14-ikén (kedden) tart előadást «Az alkotmányosság és az abszolútizmus harca *Világos után*» czímen. Az előadó kiváló egyénisége, a tárgy érdekessége bizonyára nagy közönséget fog vonzani. Az előadások d. u. 6 órákor kezdődnek a *Varmegy-*

ház nagytermében. — A II. tagozatban, nov. 21-ikén, *Slajchó* Mihály folytatja előadását «A vilagegyetemről» (a Fekete-sas nagytermében d. u. 5 órákor).

Angol és francia estélyek.

Az idegen-nyelvi szakválasztmány november 16-ikán, *Ludmann* Ottó elnöklete alatt tartott ülésében elhatározta, hogy az ősz és tél folyamán francia, illetőleg angol háziestélyeket újból rendez. Az első estély francia lesz és decs. 7-ikén, kedden d. u. 6-kor fog a kisteremben megtartatni.

Zeneestély.

Érdekes műsor mellett folyt le Körünk november 17-iki estélye, úgy, hogy egészen természetesnek mondható az a nagytök érdeklődés, mely ez estélyek iránt közönségünk körében megnyilatkozik. Ma-holnap kicsiny lesz a Vigadó terme a hallgatóság befogadására. Már most is úgy tele van mindig ez a különben igen tágas terem, hogy a hol csak állóhely is kínálkozik, minden zúg, ajtóköz zsúfolva van emberekkel. Valami határt szabni talán indokolt lenne a hallgatóság száma tekintetében. Egész apró fiúkat is látni legújban a közönség között; állítólag mert a Kör zeneiskolájának tagjai. De tapasztalatunk szerint ezek túlfiatalkor okozza, hogy, unatkozván az előadások alatt s mivel felügyeletet felettük senki sem gyakorol, magatartásuk sok tekintetben a komolyságot veszélyezteti. Egyébiránt szintén a komolyság rovására történik a diákság részéről sok esetben minden ok nélkül alkalmazott tapsolás. A taps mindig a hallgatók kritikájának önkénytelen megnyilatkozása a szereplők irányában. Maradjon is meg tehát ez annak, s ne alkalmazzuk ezt tréfa vagy boszantás gyanánt. *Hoffmann* Ferencz, a kitűnő karmester, vezetése alatt katonai zenekarunk ez alkalommal ismét magas színvonalú előadással örvendeztette meg közönségünket, első pont gyanánt előadván Grieg három részből álló hangversenydarabját s zárópontul két vonósquintettet. Utóbbinak, főleg pedig a 200 évnél is régebbi menuettek méla zenéje különösen elragadta a hallgatóságot, s ha a türelmetlenség nem lenne oly nagy az estély vége felé, bizonyára ismétlést kívánt volna a közönség. Második és hatodik pontul *Forgách* Lenkének, a Kör budapesti vendégének énekszámait szolgálták. Hangja tisztán csengett és szépen érvényesült a teremben. A harmadik szereplő *Veszperényi* Dénes, az Eperjesi Joghallgatók Testületének kitűnő tagja, volt, előadván zongorán Mendelssohn: Concert-cyklusának II. részét oly színes és gazdagon árnyalt kifejezéssel, hogy, a közönség zajos tapsaira, játékát megtoldania kellett egy pár magyar nóta művésziessen variált előadásával. Ezt követte dr. *Mészöly* Árpád szavalata. Régen ismert drámai tehetsége ezúttal is megnyilatkozott s a kellemes organummal, mely érzéssel, cigányzenekisérettel mellett előadott költemény mely hatást gyakorolt a hallgatóságra. Külön kell kiemelniünk *Smilovits* József kisszebeni kis vendégünk hegedűszólóját, a ki, tizenöt éves ifjú kora dacára, oly bámulatos és stilszerű játékot produkált, hogy kétségtelenül elárulta vele a benne szunnyadó művészi tehetséget, a melynek mihamarabb teljes kifejezésre kell jutnia, Vieuxtemps: «Ballade et Polonaise» című darabját oly szabatosan játszotta el, hogy az őt megelőző s náink megfordult művészek játékához hasonlítva, igazán nem tudunk kivetni valót találni. A kis művész egyébként az Országos Zeneakadémia növendéke, s igen szép jövőt jósolnak neki azok, a kik környezetében vannak. Előadását szintén megtoldania kellett s még azután sem akart megszünni a tapsvihar. Meg kell még emlékeztetni *Becht* József fáradhatatlan buzgalmáról, kinek kiváló zongorakíséretét ez estén négy ízben kellett igénybe venni.

SZINHÁZ.

A lefolyt héten a közönség érdeklődése állandó maradt; egy-két estétől eltekintve, a színház mindig megtelt, sőt néha zsúfolt házat láttunk. Az előadások, általában véve, jók voltak; csupán egyes szereplőknek készületlensége és a sűgőban való túlságos bizakodása vált többször visszatetszővé, amit az itt-ott még mindig előforduló késés és kapkodás még észrevehetőbbé tett. A felvonásokozók immár lényegesen megrövidültek,

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testerőt, meggyógyítja a köhögést, vándorbetegséget, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarokhögés, skrofulozis, influenza

ellen szüntelen tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mihelyt érzékelik betegségüket is kínálunk, bármely minőségű „Roche” eredeti orvosságokat.

„Roche”

Legjobb orvosi rendelés a gyógyszerárteremben. — Am. Orvostudományi és Gyógyászati Társaság.

mit közönségünk örömmel tapasztal. A zenekar is — *Palotay* buzgó karnagyunk vezetése alatt — sokat javult és kielégítően működött.

Szombaton a Rajna- és Szirmay-féle «Táncos huszárok» operette bemutatóját láttuk. Közönségünk nagy érdeklődéssel várta ezt a darabot. Az előadás és a külső kiállítás igen szép volt. Nagyon tetszetek az újonnan elkészült, igen díszes női és férfi öltözékek is. A darab zenéje rendkívül kellemes; szövege minden sikamlósságtól ment. A szereplők közül első sorban *Sz. Végh* Gizit említjük meg, ki a suszterinast rendkívül kedvesen és ügyesen játszotta, s csinos éneke is sikerrel érvényesült. Mellette hálás szerepe volt *Feéry* Ilusnak. Temperamentumos játéka, helyes megjelenése és jókedve részére a teljes sikert biztosították. Tisztelői díszes virágcsokorral tüntették ki. Igen ügyes, mozgékony és ötletes alakítást nyújtott *Ács* a nőszabó szerepében. Igen jók voltak továbbá *Telekán*, *Madas* és *Földvári* is.

Vasárnap d. u. a «Forradalmi nász» előadásában egyeseknél több hibát láttunk. Komolyabb játékot és nagyobb szereptudást tőlük is szívesen vettünk volna. Este a «Náni», meglehetősen gyenge népszínművet elevenítették föl. Jobb szeretettünk volna más, jobb darabot, ha régiebb is. *Sz. Végh* Gizi a cím szerepben és *Szabados*, mint öreg sváb, igen jók voltak. *Martinek* Ilonka helyesen, kedvesen játszott. Kívül még *Jeszzenszky*, *Fehér*, *Madas* és *Földvári* érdemelnek említést.

Hétfőn a «Heidelbergi diákélet» került színre nagy érdeklődés mellett. Az előadás a követelményeknek megfelelt, mit főleg *Sz. Végh* Gizi, *Földvári*, *Feleki* és *Ács* ügyes játékának köszönhetően.

Kedden — *Jeszzenszky* Dezső 25-éves jubileumára — *Szigethy* Lajosnak je-es életképe, a «Rang és mód», került előadásra. A színház, a jubileumra való tekintettel, egészen megtelt. *Jeszzenszky* belépésekor általános tapsal fogadta a közönség és értékes ajándékkal tüntette ki. Szerepét nagy figyelemmel, gond dal játszotta meg és teljes, nagy sikerben volt ezáltal is része. Kívül *Martinek* Ilonka, *Verő* Ilona, *Fehér* és *P. Nagy* Linda jeleskedtek, s igen jó együttést nyújtottak.

Szerdán a «Táncos huszárok»-at ismételték meg. *Peéry* Ilus éneke ezáltal már jobban érvényesült.

Csütörtökön társulatunk *Katona* József klasszikus drámáját, «Bánk bán»-t, adta elő. A szereplők közül *Holéczy* Ilona, *Földvári* és *P. Nagy* Linda különös elismerést érdemelnek; de jók voltak *Madas*, *Jeszzenszky* és *Sugár* Gyula is. Ellenben *Dabis* helyett a király szerepét másnak kellett volna kiosztani.

Pénteken a «Csókkirály» operettet láttuk. A szereplők közül főleg *Bándy* Rózsit emeljük ki, kinek éneke igazán élvezetes, megjelenése és játéka egyaránt elegáns volt. *Peéry* Ilus újból rekedtséggel küzdött, s temperamentuma sokszor bizony elragadta őt, bár igyekezete elismeréseméltó. *Ács* a bűvész szerepében elég jól alakított, de éneke és arcfestése kevésbé sikerült. *Verő* Ilona megjelenése igen csinos volt, de hangja, éppúgy, mint *Telekán* prózája, fátyolozottnak mutatkozott.

Szombaton «Az ember tragédiája» került színre.

A hét műsora a következő: *Vasárnap* d. u.: «Tatárjárás» operette, este: «Az ember tragédiája» — *Hétfőn*: «Az ördög», zónaelőadás. — *Kedden* «Táncos huszárok», operette. — *Szerdán*: «Az ember tragédiája». — *Csütörtökön*: «Elvált asszony», nagy operette-ujdonság. — *Pénteken*: «A gyermek», zónaelőadás. — *Szombaton*: «Elvált asszony», operette.

HIREK.

— **Kitüntetés.** A király *Kadas* Miklós, az eperjesi kir. törvényszék ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott bírójának, nyugdíjazása alkalmából legfelső elismerését nyilvánította. *Kadas* Miklóssal törvényszékünk legrégebb bírójává válik meg hivatalától, melyet több évtizeden át a legnagyobb buzgalommal és sikerrel töltött be, hosszú hivataloskodása folyamán úgy kartársai, mint a jogkereső felek bizalmát és szeretetét megnyerté. Közönségünk a mindenki előtt rokonszenves bírónak a tényleges szolgálatból való távozását sajnálattal látja.

— **Áthelyezések.** A király *Irányi* Géza, a kassai ítélőtáblához tanácsjegyzőül berendelt gálszécsi járásbírónak törvényszéki bírói minőségben az eperjesi törvényszékhez leendő áthelyezését megengedte.

A cs. és kir. 67. sz. gyalogezred parancsnoksága *Colerus* Vendel alezredest, a 4. zászlóalj parancsnokát, Eperjesről Bécsbe, az ezred törzséhez, áthelyezte és a 4. zászlóalj parancsnokságával *Metsel* Emil őrnagyot bízta meg.

A pénzügyminiszter *Matrai* Gyula eperjesi p. ü. számtisztet a kassai pénzügyigazgatóság számvevő-é-géhez; *Lénárd* Gyula p. ü. számvizsgáló, szamosújvári járási számvevőt az eperjesi pénzügyigazgatóság számvevőségéhez áthelyezte.

— **Amerikai g. kath. magyar püspökké** — az Eperjesen elterjedt és állítólag illetékes forrásból eredő hír szerint — a király dr. *Artim* Mihály biharói lelkész, orsz. képviselőt fogja kinevezni. E czélból a római szentszékhez a kormány részéről a jegyzék már elment, s a kinevezés is nemsokára megtörténik. Ezt a hírt fentartással közöljük.

— **Hymen.** *Szabó* Lajos m. kir. erdőmérnök-jelölt (Tótsóvár) nov. 17-ikén tartotta az eperjesi ev. templomban esküvőjét özv. *Hollenkay* Jánosné leányával, *Hollenkay* Etelka egyesületi óvónővel (Tótsóvár).

Russa István a clevelandi (Amerika) magyar ág. hitv. evang. egyház lelkésze eljegyezte özv. *Maurer* Lajosné leányát, *Annát* (Eperjes).

Madarász Kálmán gazdálkodó (Encs) jegyet váltott özv. *Adler* Samuné leányával, *Arankával* (Kapi).

Vincze Andor kolozsvári tűzérőhadnagy decz. 4-ikén tartja esküvőjét dr. *Széchy* Ákos állami polg. isk. igazgató és neje *Hindy* Jolán leányával, *Etelkával* (Kolozsvár).

Tscheik Ernő, az iglói állami tanítóképző-intézet tanára, eljegyezte özv. *Szell* Lászlóné leányát (Igló).

— **Halálozások.** *Gasch* János építész november 14-ikén, élete 55-ik évében, elhunyt. Temetése november 16-ikán d. u. 3 órakor folyt le nagy részvétel mellett. Eperjesen és vidékén számos köz- és magánépület hirdeti az általános rokonszenvenek örvendett férfiu tevékenységét és vállalkozó szellemét.

Mély részvételt vettük s közöljük a következő gyász-hírt: „Id. *Maixner* Emil — úgy saját, mint gyermekei *Elek*, *Emil*, *Irma*, *János* és *Ferencz*, továbbá özv. *Trompler* Jánosné mint édesanyja, *János*, *Ilka* és *Elek* mint testvérei, valamint az összes rokonság nevében — mély fájdalommal jelenti, hogy szeretett jó neje, anya, gyermek, testvér és rokon; *Maixner* Emilné úrnő szül. késmárki *Trompler* Irma november 16-ikán reggel 1/6 órakor Budapesten, életének 49. és boldog házasságának 22-ik évében, hosszas, kínos szenvedés után jobblétre szenderült. A boldogult hült tetemeit nov. 19-ikén délután 3 órakor Iglón a temető előcsarnokából fogjuk nyugvóhelyére kísérni. Igló, 1909. nov. 17. Legyen áldott emléke! Nyugodjék békében!”

— **Tanügyek.** A *Bakajsa* György eperjesi gör. kath. tanítónak nyugalmába vonulása által Sárosvármegyében megüresedett igazgató tanítói állásra leendő előléptetés végett a közigazgatási bizottság, dr. *Tergina* Gyula kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő ajánlata, a vallás- és közoktatásügyi miniszternél *Csiszari* Vazul orlóí g. kath. tanítót hozta javaslatba, ki ebben a határszéli községben 10 év óta közmegelegedéssel működik. — *Végh* Manó héthársi állami elemi iskolai tanítóra vonatkozólag a kir. tanfelügyelő fölterjesztést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszternél, hogy a tanító áthelyeztessék, mert az ottani plébánossal, *Brühl* Menyhérttel, összeférni nem bír, és viselkedése a tanterület működését akadályozza. A miniszter az áthelyezést el nem rendelte ugyan, de a tanító ellen a felhozott vádak tisztábazozatala végett fegyelmi eljárást tétetett folyamatba. Vármegyénk közigazgatási bizottsága a fegyelmi vizsgálattal a héthársi főszolgabíró bízta meg. — A közigazgatási bizottság továbbá *Simon* István felsőkomaróczyi állami elemi isk. tanító ellen is fegyelmi eljárást indított, mert a hitoktatót állítólag durván megtámadta, s a tanulóktól illetéktelen díjakat szed. — *Jakabvágása* r. kath. iskolájának tannyelvét a közg. bizottság magyarban állapította meg; ellenben a poprádófalui és hosszúvágási g. kath. iskolaszékek arra irányuló felebbezését, hogy a tannyelv magyar helyett ruthén-magyar legyen, elutasította, mert mindkét iskola nagy állami segélyt élvez, és mert szabályaink ruthén-magyar nyelvű iskolát nem ismernek. — Nem hagyta jóvá a bizottság az eperjesi orth. izr. hitközség által az elhalt *Springer* Lipót helyére megválasztott *Gans* Lajos tanító választását és díjlevelét. A hitközség u. i. *Gans* díjlevelét kisebb összegről állította ki, mint a mennyit *Springer* részére 1893-ban biztosított, hogy annál több állami kiegészítést kapjon, már pedig a törvény a tanítói javadalomnak leszállítását meg nem engedi.

— **Az eperjesi Vöröskereszt-Egyesület,** mint minden évben, úgy az idén is, igyekszik a helyi társadalom érdeklődését, rokonszenvét nagy és nemes czéljai iránt ebrentartani, fölkelteni. Ez okból, saját czéljaira, teasteákat rendez. E teasteák, míg egyrészt a jótékonyágnak szolgálatot tesznek, másrésztől hivatva arra, hogy művelt társa-

dalmunkat kedélyes és házias jellegű összejövetelben összehozzák. Igen nagy baj az nálunk, hogy nyilvános mulatságaink — még ha a jótékonyág czégére alatt rendeztetnek is — a művelt családok anyagi erejét sokszor meghaladó fényűzést és költségezt igényelnek. E társadalmi baj ellen azoknak kell a harcot elsősorban fölvenniök, a kik társadalmunk egészséges fejlődésén önzetlenül fáradoznak. Ilyen misszió betöltésére hivatva a jótékony egyesületek. Az eperjesi Vöröskereszt-Egyesület mult évi teasteivel fölvette a harcot ez oktan túlköltekezés és fényűzés ellen, még pedig sikerrel. És ez így van jól! Még mulatságainkban is küzdünk a kor beteges áramlatai ellen! Bárha a Vöröskereszt-Egyesület elérné másik czélját is, a melyet e teasteák rendezésével maga elé tűzött! Nevezetesen azt, hogy társadalmunk e teasteéken megtalálna azt a helyet, hol a társadalmi életünket fenyegető ellentétek elsimulnának. A vezetőségben megvan a nemes törekvés, e teasteákat a fesztelen jókedv, a családias jellegű szórakozás estévé tenni. Az egyesület elnöke, *Semsey* Boldizsár, vármegyénk főispánjának neje, ismert agilitásával fáradozik az estélyek előkészítésében. A teasteák a vármegyeháza nagytermében fognak tartatni. Belépőjegy: 1 kor. 20 fill. A nagyterem szomszédságában levő kisteremben a rendezőség teát szolgáltat fel a vendégek számára, a nagyteremben pedig *Farkas* Sándor zenekara játszik, a hol a fiatalok a tánc művészájának is áldozhatik. Megemlítjük még, hogy az egyesület női-választmánya, a mely ez ügyben nov. 16-ikán értekezletet tartott, az első teasteén *cabaret-előadást* óhajtott rendezni. Ezzel kétségtelenül hozzájárul e mulatság kedélyességének növeléséhez. Az első teaste nov. 27-ikén, szombaton, lesz, melyre ezúton is felhívjuk a művelt nagyközönség érdeklődését.

— **Új tanítói állás.** Sárosvármegye közigazgatási bizottságának nov. 15-iki ülése — dr. *Tergina* Gy. kir. tanfelügyelő indítványára — kimondta, hogy az eperjesi r. kath. iskolánál a kántori és tanítói állást különválasztja és új, tisztán tanítói állást szervez. Szinte visszasz — úgy mond a tanfelügyelő — hogy Eperjesen, a hol pedig 9181 katolikus van, a kántori és a tanítói teendőket egy ember látja el. Az új állás szervezése által a városra új teher nem hárul, mert a város ezentúl is csak a tisztán tanítói állás után járó 240 kor-t fogja fizetni, a többit pedig az állam adja.

— **Az Eperjesi Kereskedők Társulata** minden kedden esti 3/4 9 órakor tartja heti-összejövetelét saját helyiségeiben.

— **Eperjes színházáról és közönségéről** a *SZEPESI LAPOK* következőleg nyilatkozik: «Eperjesnek szép, nagy színháza van — látszatra de szinpadára az eső beesik vagy a csillagos ég bekukucska. Öltözői nedvesek, dohosak, egészségtelenek; nem is csoda, hisz alul istálló van trágyadombbal. Léghuzam fogadja a félmeztelen énekesnőket, könnyen öltözött színészeket a szinpadon. A magas «C» vagy a mély «D» vaczogó fogak közül szokik elő. Két színházi orvos és egy kórház látja el a betegeket. Két sor páholya van, de az első-emeleti, a drágább, ez a sor tulajdonjoggal bír s ezeket délig nem szabad kiadni és ha a tulajdonos csak egy személyjegyet vesz páholyába, az a, 8-koronás páholy másnak már el nem adható. Tehát amiből pénz lehetne csinálni, az le van kötve. Minden héten, hétfőn és pénteken, zóna-előadás tartatik félhelyákkal, mikor is úgyszólván minden jegy elkel; a többi napokon, bármilyen ujdonság kerül is színre, ritkaság, hogy telt ház legyen, nagyobbára üres, vagy — ha jól megy — félig telt nézőtér van, mert a közönség vár a zóna-előadásokra. Állítsd most ki a darabot drágán, szépen; fizess sok pénzen szervezett, nagy társulatot, vedd meg az ujdonságokat, melyeket méregdrágán adnak, és küldd föl az úgynökségeknek az előadási díjakat, melyek nem folynak be! Honnan, miből? A közönség igénye pedig kényes, magas, úri, követelő! Mert van ám közönsége! Gyönyörű szép, nagy közönsége van! Vasárnaponként, mikor délben a színház előtt megszólal a katonabanda, ezer és ezer, selyembe, bársonyba, toll-erdőbe bujtatott női fej kaczag, hullámzik a korzón, mint valalami bájos, élő parfüm-illat, rózsalehelet, mely belopja magát szívünkre, és elszédít bennünket. Jelenleg itt működik a társulat a lehető legfényesebb és legnagyobb pártfogás mellett. Ilyen színházba-járára már legalább tíz éve nem emlékeznek. Nemcsak a zóna-előadások, de a bemutatott ujdonságok premierjei is telt házat vonzanak. Nem egyszer táblás házat is jeleztek. («Minden jegy el-kelt!») Tehát bocsánat a fönt irtakért, a jelen véletlenül örövendetesen ráczáfol. A színház bajaira vonatkozólag mondottakat színügyi választmányunk- és rendőrkapitányunknak figyelmébe ajánljuk.

— **Dr. Berzeviczy Albert** v. b. t. t., a M. Tudományos Akadémia elnöke, a pozsonyi népszerű főiskolai tanfolyamon kedden hat este tervezett előadási sorozatot kezdett meg a XVII. század tájképfestészetéről. Pozsony közönsége a tudós előadónak vetített-képekkel is élénkített fejtegetéseit általános tetszéssel fogadja.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Bohács* Mihály eperjesi törvényszéki joggyakornokot a tornaljai járásbíróvához jegyzővé kinevezte.

— **Lelkészválasztó egyháztagok névjegyzéke.** Asáros szepesi (eperjesi) ref. misszióegyház kiküldött bizottsága már összeállította azon egyháztagok névjegyzékét, a kik résztvesznek a lelkészválasztásban. A választók névjegyzéke november hó 15-ikétől 25-ikéig terjedő időben megtekintés végett közszemlére van kitéve dr. Tar Károly presbiter lakásán (Árok-u. 53. sz. a.) Ugyancsak ez idő alatt lehet a névjegyzék ellen felszólalást írásban beadni.

— **Izrael története.** *Csengey* Gusztávnak, az eperjesi ev. theol. akadémia tanárának ily című, nagyszabású műve megjelent. Ára 15 korona s a szerzőnél kapható.

— **Itt az ősz!** Az idegyenge és csúzos beteg, a kinek fájdalmait a nyár melege mérsékelte, remegve gondol a szeles, esős ősze, a hideg télre, a midőn szenvedései új életre kelnek. Az idegyengeség sok tünetét, a kimerülést, fej- és hátfájásokat, szédülést ideges szívdobogást, ideges gyomor- és bélbajokat csakis az összerendezt megerősítése, fokleveníése által lehet tökéletesen meggyógyítani. A ki teljes gyógyulást akar az említett és más egyéb bajokból, az kérje a «Modern villamos-gyógyomlóról» című ingyen-könyvet, melyet díjtalanul küld meg az Elektro Vitalizer Orvosi Rendelő Intézet, Budapest, Károly-körút 2., félemelet 50. sz., mindenkinek, a ki azt lapunkra való hivatkozással kéri.

— **ARakóczi Katolikus Kör** nov. 13-iki irod.-szakválasztmányi ülésén elhatározta, hogy ismeretterjesztő felolvasásait, illetőleg előadásait nov. 28-ikán, decz. 8-ikán és 19-ikén, valamint január három utolsó vasárnapján tartja meg a Kör nagytermében, mindenkor délután 6 órakor. A belépés mindenki részére teljesen ingyenes. Az első előadást *Agoston* Károly ny. főgimn. tanár tartja; címe: «Munka és munkásmozgalom». Az előadásokat szavalat és zene- vagy énekszámok fűszerezik.

— **Az E. T. V. E. tornaóráit** a tagok igen nagy számban látogatják. Ha ez a buzgó működés tovább is így tart, újra megtartható lesz a néhány év óta nélkülözött díszturnázás. Az első házi-verseny decz. első felében lesz. A tornaórák ezentúl *kedden és pénteken*, és 1/2 6 tól lesznek.

— **A legújabb Pessl-féle bálifrizurákat** eszközlő *Feld* Rózi, Eperjes, Vásártér 1 sz. a.

— **A közegészségügy Sárosban** — dr. *Ferbstein* M. vm. t. főorvosnak a közig. bizottságban előadott jelentése szerint — okt. hó folyamán kedvező volt. A ronc-sóló-toroklob 4, a vörheny 1 és a tifusz 5 halálesetét okozott. Ez utóbbiban összesen 44-en betegedtek meg. Dr. *Csatáry* Ágost a tifuszból elhaltaknak ezt az arányát (44 közül 5) *nagynak* tartja. Előadván, hogy a fertőzés főleg a bélürülék útján történik és hogy a tifusz egyes községekben (pl. Felsőkány, Jesztreb) úgyszólván állandó, a t. főorvost, a tanfelügyelőt és a közs. e. ülésőket utasítottatni kívánja arra, hogy ez ügyet figyelemmel kísérik, a lelkészek és a tanítók a népet felvilágosítsák, a pocze- és trágyagödöröknek lefolyásuk legyen, s kihágások esetén *szigorú* pénzbüntetéseket kiszabassanak. Dr. *Ferbstein* M. t. főorvos szerint minden községben a tifuszbetegek ürülékjei mesztej útján fertőtleníttetnek és ázott gödörben elföldelnek; csak forralt víz használható; az ételmi-cikkkek, különösen a tej kivitele megtiltatik. A csendőrség köteles mindezt ellenőrizni, de az ellenőrzés nem elegendő. *Taly* J. alispán azt tartja, hogy míg az intelligencia a népből nem fokozódik, jobb eredményt nem várhatunk. Dr. *Tergina* Gy. tanfelügyelő előadja, miképp a közegészségügy minden iskola tárgyai közé fel van véve, és ezt minden iskolátogatás alkalmával különösen ellenőrzik. Ezután a bizottság kimondta, hogy a dr. *Csatáry* által előadottakat az alispán figyelmébe ajánlja.

— **Vane már «2 perc» gyorsfésűtisztítója?**

— **Rövid lesz a farsang;** azért a Magyarország. *Munkások Rökkant és Nyugdíj-egylet*ének eperjesi fiókja már mostan, jóelőre lefoglalta a Vigadó helyiségeit, hogy az idén is megtarthassa szokásos bálját. *Január 9-ikén* nagy *álarcsobált* rendeznek; olyat; hogy a teljes siker ezúttal se maradjon el.

— **Ismerie már a Persil-t, a jó, modern, ártalmatlan mosószert?** A nagymosó napja eddig a kellemetlenségek napja, most a mulatság napjává lett. Persil minden háziasszonynak csillogó fehér fehéremű által szerez örömet és a mosás idejét kétharmaddal megrövidíti, miáltal időt nyerünk más hasznos munkára.

— **Tudományos esték.** Ilyenek legutóbb nov. 15. és 16. napjain tartattak, s ezeken az angol és francia, meg a magyar közigazgatás kérdéseivel foglalkoztak. Előadó dr. *Ereky* István jogakadémiai tanár volt, ki a kérdést igen széles alapon világította meg. Elsősorban kifejtette, hogy *közigazgatás* alatt az állam életében való közvetlen részvételt értünk. Ilyent nem gyakorol a *kormány*, mely csak a jó közigazgatás előfeltételeit teremti meg; sem a *bíróság*, mely csak ellenőrzi a közvetlen cselekvőket. Ezenkívül a közigazgatást a bíróságtól legfőképpen a *hatalom* (imperium) különbözteti meg; s míg a bíró minden körülmények közt a §-t kénytelen alkalmazni, addig a közigazgatási tisztviselőt a törvényhozó a törvény végrehajtása körül gyakran *diszkrét-czionarius* hatalommal ruházza fel. Ebből következik ismét az, hogy a közigazgatási tisztviselőt felülbírálni sokkal nehezebb, mint a bírót, sőt néha lehetetlen. Tárgyalta a *központosítás* és az *önkormányzat* kifejlődését, a tartományi és a helyhatósági önkormányzatot. Ismertette a *francia* központosítás és az 1360. óta fejlődött *angol* önkormányzat történetét. Előadta, hogy míg nálunk a közigazgatásban a diletánsizmus az uralkodó, addig az angolban a szakszerűség és állandóság. A parlamentet ott az általános szavazati jog szerint, a helyhatósági képviselőtestületeket pedig a többes-szavazati rendszer alapján választják. A megyei választói jog pedig vagy egyenlő a parlamentivel, vagy szűkebb; a többes szavazat maximuma 12. *Politikai* szereplésre az angol grófsági tisztviselők diszqualifikálva vannak. Az ellenállást az angol politikai közigazgatás nem ismeri el. Sem a központosítás, sem az önkormányzat nem cél, hanem csak *eszköz*. A *közigazgatás reformjánál* tehát semmiféle jelszó után indulni nem lehet. Hogy a kettő közül melyiket választjuk, mindig a nemzet történelmi multja s társadalmi és gazdasági viszonyai döntenek el. A széttagolt nemzetnek célja az *állam egységének* megerősítése; ilyen cél, meg nemzetiségi és felekezeti ellentétek, úgy az oligarchia túlzása a *központosításra* vezetnek, s ekkor a közigazgatás és a politika egymástól elválaszthatatlanok. Mielőtt ezek egymástól elválhatnak, az államok nyomban arra törekednek, hogy a belügyi közigazgatás terén *önkormányzatot*, a hadügyi és pénzügyi közigazgatás terén pedig központosítást létesítsenek. *Agrár* államok közigazgatásában a tisztviselők ingyenes szolgálata, valamint az önkormányzatnak kötelesség gyanánt felfogása jellemzők. Ezzel szemben az *iparos* államok közigazgatása az érdekeltségi népképviselést épül fel, a választáson, a kvalifikációval egybekötött, fizetéssel bíró tisztviselőknél, s a közigazgatásnak jog gyanánt felfogásán alapszik. *Agrár* államban a tisztviselők *választása* csak akkor fontos, ha a közigazgatás politikai célokat is szolgál, a megyegyűlés mint fiókparlament szerepel és az alkotmány védőbástyája. *Iparos* államban a választás akkor is fontos, ha az önkormányzatnak célja csak közigazgatás. A közigazgatás és alkotmány terén más államok intézményeinek *átvétele* összehasonlíthatatlanul hamarabb bosszúja meg magát, mint a jog egyéb ágaiban. Arra, hogy a *választás* vagy a *kinevezés* helyesebb-e, politikai és gazdasági kérdések, az államnak agrár vagy iparos volta, úgy az gyakorol befolyást, hogy a közigazgatás és politika egymástól való elválasztása mennyiben sikerül. Ez különben *mellekes* a mellett, ha a tisztviselők gyakorlati és elméleti képzettsége fokoztatik, anyagi függetlenségük biztosítottatik, és vármegyénk nem lesznek kénytelenek, mint eddig, bevételeiknek 95%-át személyi kiadásokra fordítani, hanem marad valami a teremtésre, alkotásra is. *Ereky* nek rendkívüli alaposan kidolgozott és szépen előadott fejtegetéseit a nagyszámú hallgatóság általános tetszéssel és elismeréssel fogadta. A vita *nov. 22-ikén* folytatódik. Ez alkalommal dr. *Máriássy* Béla, dr. *Horvitz* Simon és dr. *Rosenberg* Teofil szólnak föl.

— **Friss dunai halak** minden péntekre előjegyezhetők *Kan* Sándor (ezelőtt *Holécia*) fűszer- és csemege-üzletében.

— **Az aradi vesztőhelyért.** Barabás Béla orsz. képviselő elnöksége alatt tudvalevőleg bizottság alakult az aradi tizenhárom vértanú vesztőhelyének a nemzet kincsévé való megváltására s a hősök vérevel áztatott szentföldön hatalmas, világraszóló monumentum emelésére. A szükséges tőke mielőbbi összegyűjtésére céljából a bizottság, a pénzügyminiszter

engedélyével, tárgysorsjátékot rendez, melynek védnöke a legendás idők sokat szenvedett tanújának, a hős *Damjanich* Jánosnak özvegye. A teljesen házilag kezelt sorsjáték nyereményeinek összeállítása nagy nyereséssel kecsegteti a sorsjegyvásárlókat. Egy 15,000- és egy 10,000-koronás főnyeremény mellett még 2500 drb, igen értékes nyeremény sorsoltatik ki, összesen 100,000 korona értékben. A hősök arcképeivel díszített, 1-koronás sorsjegy minden tőzsdében kapható és a bizottság központi irodájában (Budapest, VII., Akácfa-utca 39. sz. a.) is megrendelhető.

— **A Sárosvármegyei Takarékpénztár** a magyar koronajáradék f. évi deczember hó 1-jén esedékes *szelvényét* már folyó hó 15-ikétől kezdve váltja be minden levonás nélkül.

— **Aminőség alkotja az egyetlen különbséget.** T. olvasóink vásárolhatnak jó sört olcsón, silány sört drágán. Tegyenek egy próbavételt *Bohranát* J. V. eperjesi fűszerüzletében, a híres *eredeti töltésű* Dreher-sörből, és ítéljenek önmaguk.

— **Poloskák alapos kiirtását** a petével együtt csakis a *Löcherer Cimexin* poloskafirtóval eszközölhetjük, mert a *Löcherer Cimexin* nem érintkező poloskák nyomban elpusztulnak; petéik pedig a *Cimexin* hatása folytán kiszáradnak s többé ki nem kelnek. A *Löcherer Cimexin* mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: *Löcherer* gyógyszerésznél *Bártfa*, a helybeli gyógyszerárakban és drogueriában.

— **Cabaret-estély Bártfán.** Nov. 13-ikán táncmulatsággal egybekötött cabaré rendezett az Eperjesi Jogásztudományi, az ev. theologia hallgatói és a kir. gör. kath. tanítóképző növendékeinek közreműködésével, *Bártfán* az ottani gyermekotthon javára. Ez a fényesen sikerült mulatság újlag bebizonyította a vidék előtt is azt, hogy az eperjesi jogászfűjségből a jókedv, az ötletesség, az életvalóság még ki nem veszett. Az estélyen a bejelentő tisztét *Elsass* Sándor töltötte be, ki szellemes ötleteivel, ügyesen előadott tréfiával gyakran felvidította a szépszámú közönséget. A műsort karéneket nyitotta meg («*Útravaló*»), *Egyed* Aladár temperamentumos vezetése mellett. A második számban *Grün* Bertalan hazafias tűzzel és helyes felfogással adta elő a «Magyar dal» cz. melodrámat, *Türsch* Alice diszkrét zongorakísérete mellett. Ezután *Antal és Földi* megfelelő kosztümökben előadott «*Macskaduett*»-je szórakoztatta a megjelenteket. Miután *Rosta* Pál mély érzéssel előadta *Endrődi* «*Visszavárlak*» cz. költeményét, a közönség jól mulatott «*A cibáruha*» című bohózat komikus helyzetein. A női szerepet, igen sikkesen, *Szabó* Amanda játszotta (*Bella*), kinek méltó partnerei voltak *Antal* (Kemény, ezredes) és *Földi* (Szivessy, hadnagy). Szerepét jól látta el *Bartovits* (Józsi, őrnagy), úgyszintén *Rochlits*, ki Miska inas szerepében alakításával zajos tapsokat aratott. Zajos elismerésben volt része *Libertiny*nek, kinek hegedűjátékától a közönség alig akart megválni. Ugyancsak meleg fogadtatásban részesült a «*Szerenád*» énekszám, melyben *Antal*, *Szuchy*, *Olejár*, *Horvath*, *Alth*, *Nyarady* és *Bartovits* vettek részt. Igen sikerült volt a következő szám, melyben *Váradi* lépett föl, mint imitátor; majd pedig elmés kupléban megkritizálta az összes szereplőket. Az estély programját a «*Vartyogi dalmokverseny*» víg-opera rekesztette be *Egyed* vezetése mellett. A dalmokversenyben betétként *Elsass* Sándor és ifj. *Dite* Károly négetánczot adtak elő megkapó ügyességgel. Az estély után társasvacsera, majd reggelig tartó táncmulatság következett. Az eperjesi ifjúság a *Bártfa* közönségnek páratlan vendégszeretetére hálásan emlékezik vissza.

— **Biztos gyógyhatás.** Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében fel-füvődásban, szorulásban, fűfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi *Moll-féle Seidlits-porok* használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll A* gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállítótól, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan *Moll A* készítménye az ő gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

— **Vasúti menetünk hiányai tárgyában** szerkesztőségünk Sárosvármegye közigazgatási bizottságánál előterjesztést nyújtott be. A bizottság nov. 15-iki ülése beadványunkat és lapunk nov. 14-iki vezércikkében foglalt panaszokat — *Dobiás* Ede műszaki tanácsos előadása és saját tapasztalatai révén is — alaposan ismervén el, kérésünket megfelelő intézkedés végett a Ksod. vasút vezérigazgatóságához áttette. Ugyanez ülésben közölte az előadó, hogy a Máv. a budapesti—eperjesi kocsikat azért szüntette meg, mert ezeket a közönség kellelőleg ki nem használta. A bizottságnak nagy számban jelen volt tagjai ennek az érvelésnek alaposágát nyomban

kétségbevitették és megállapították, hogy a közvetlen kocsira közönségünknek igenis szüksége van nem csupán az utasok nagy számánál, de Eperjes város és vidéke jelentőségénél fogva is. Reméljük, hogy a Ksod. vasút vezérigazgatósága a közigazgatási bizottságnak és lapunknak a közvetlen kocsira, új vonatok beállítására stb. vonatkozó kéréseit lehetőleg kedvezően fogja elintézni.

— **Gallérok, kézelők** legszebben tisztítanak *Halteneberger* Béla gőzmosógányában, Kassa. Képviselő Eperjesen *Theiss* Armin czég által.

— **Hogyan kaphatunk sóvári tűzifát?** Többen érdeklődve a tótsóvári kincstári faraktárban eladásra kerülő faarak és választékok, a minőség, valamint a vétel és a szállítási módok iránt, a közönség tájékozására a következőket sikerült — illetékes helyről — megtudnunk: Eladásra kerülnek a következő választékok: II. oszt. bükkhasáb-tűzifa, 1 ürm.³ ára: 5 kor. 50 fill., minősége: igen jó hasábos tűzifa. Vegyes bükk-tűzifa, ára: 5 kor., minősége: jó tűzifa, hasábos és dorongta (gömbölyű) vegyesen. Bükk dorong tűzifa, ára: 4 kor., minősége: elég jó dorongta. Selejtes bükk-tűzifa (tuskó és aszokta), ára: 4 kor. 50 fill., minősége: szemre gyöngy, de tüzerőre jó tűzifa választék. 10 korona vételértől 100 koronáig 10 fillér, 100 koronán felül a vételár 0,2% gyermeknevelési járulék gyanánt fizetendő; 100 koronán alul nem fizetnek. Legegyszerűbb módja a tűzifa beszerzésének az eperjesiekre nézve, ha postautalványon küldik a pénzt, a választék és a mennyiség és a vevő pontos címének megjelölésével, a m. kir. faraktár-gondnokság címére, Tótsóvárra. A faraktár gondnokság intézkedik a fa kiadásáról és a vevőnek lakására való szállításáról, akként, hogy a vevő a fuvarost a tűzifának átvétele után fizeti. Felelősséget a szállításért nem vállal. Szállítási ár ürm.³-kint 1 kor. vagyis egy szekérré 2 ürm. számítva, 2 kor. 30 fillér vám. Ha a vevő távolabb lakik (a Kollégiumon túli), akkor a fuvarbér 20 fillérrel drágább. Minden fuvarost szállítólevéllel látnak el, melyen feltüntetik a hasábok pontos darabszámát, a választékot, a fuvaros nevét és a fizetendő fuvarbért. Ajánlatos, hogy a vevő a szállított fát a fuvarostól darabszám szerint megolvassa (a darabszámának egyeznie kell a szállítólevél feltüntetett darabszámmal) vegye át. Esetleges hiányokért a fuvaros tartozik felelősséggel. Panaszokkal a faraktár-gondnoksághoz kell fordulni.

— **Biztos benne, hogy nem felejtett el semmit?** Ha azután csendes hegyi térségünkben ülnék, eszünkbe jut, hogy sok mindenre volna szükségünk, a mit meg nem szerezhetünk. Persze! Fay-féle eredeti szódai ásványpasztillák is hiányzanak! Ezek nélkül nem megyek többé nyaralni, mióta 2 év előtt abban az istentől sem ismert távoli lyukban úgy meghültem. Ha Fay-féle eredeti szódai ásványpasztilláim vannak, úgy legalább biztos vagyok, hogy nem kell félnem meghűléstől. A Fay-féle eredeti szódai ásványpasztillák ára: egy doboz 1 kor. 25 fillér és minden gyógyszerárban, droguista és ásványvíz-üzletben kaphatók. Óvakodjék utazatoktól! Magyarországon és Ausztriában részére főképviselet: Guntzert W. Th., Bécs, IV., 1., Grosse Neugasse 27.

— **Az eperjesi új «Hungária» gőz- és kádfürdő** nov. 8-ikán, Fürdő-utca 8. sz. a. megnyit. Kényelmes öltöző- és pihenőterem, pompás gőzkamra, langyos és meleg medenczék, szabályozható zuhanyok, dörzsölő-helyiség, szakértő masseur és körömvágó, úgy a fürdő másik részében jól felszerelt fürdőkádak állanak a közönség rendelkezésére. Az Eperjesen igazán hiányt pótló, modernül berendezett fürdőt a közönségnek támogatásába ajánljuk.

— **Szőlőbirtokosainkhoz!** Nagy Gabor szőlő-nagybirtokos augusztus hónapban felhívást intézett a fővárosi lapokban, hogy az általa 20 év óta tenyésztett Delaware-tajszőlőnek termését az idén, a midőn az ország összes szőlőtermését a betegségek majdnem teljesen elpusztították, a helyszínen tekintsek meg, s győződjenek meg, hogy a Delaware-szőlőtől tett állítások a valóságnak teljesen megfelelnek. Ezen felhívásra az ország borvidékeiről tömegesen utaztak Kólyra, sőt egyes borvidékek 10—16 tagú küldöttséget is küldtek tanulmányozás végett. Minden látogató a helyszínen annyira el volt ragadtatva, hogy nyomban nagyobb mennyiséget vásároltak, sőt egy nagybirtokos 200,000 darabra tett megrendelést. Oly sok előnye van a világhírű Delaware-szőlőnek és bornak, hogy t. Olvasóink saját érdekükben cselekszenek, ha meg hozzátják Nagy Gabor, Kóly. (Biharmegye) képes árjegyzékét, melyet ingyen és bérmentve küld.

— **Epilepsziában** (nehézkór) szenvedő betegek nagy érdeke fűződik azon nevezetes eseményhez, hogy a lezajlott nemzetközi orvosi kongresszus az Epilepszia gyógyítására nemzetközi Ligát alkotott, melynek központja Budapest. A betegek azonban az érdekelheteti legjobban, hogy az a gyógymód jelent a legnagyobb haladást, melyet dr. Szabó B. Sándor, Budapest, Nagykorona-utca 18. sz. a. honosított meg, s mely gyógymód minden betegnek rendelkezésére áll, ha e kiváló speciálista orvoshoz fordul.

— **Öngyilkosságok.** A hét végén Eperjesen két öngyilkosság is fordult elő. *Lessó* János 74-éves, volt sóvári rendőr kuruzslással foglalkozott. A múlt héten sebeskellemesi legénynek fogat húzván, állkapcsát eltörte. A legény kórházba került, s mivel foghúsa üszkösödni kezdett, *Lessó* följelentették, s őt a járásbíróhoz fordította. A büntetéstől való féle-

mében kiment a Tarca partjára, gégejét felvágta és a folyóba vetette magát. Hulláját a vágóhidnál a víz a partra sodorta. — *Flatko* János 69-éves fuvaros fiatal nőt akart másodszor feleségül venni. Vasárnap lett volna az esküvő. De gyermekei nem akartak beleegyezni, árendával is tartozott; fölment tehát a padlásra és bántatásban felakasztotta magát. Mire ráakadtak, már meghalt.

Foulard-selyem

választékok postafordultával.

Henneberg selyemgyára, Zürich.

Felelős szerkesztő:
Dr. Obetkó Dezső.

1 kor. 50 fillértől méterenkint, bluzoknak és ruháknak. Bérmentesen és már megvámolva, házhoz szállítva. — Gazdag minta-

Kiadótulajdonos:
Kösch Árpád.

NYILTÉR.

Vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a Bőr és Lithion tartalmu
GYÓGYFORRÁS
SALVATOR

Kitűnő sikerrel használták.
E forrás kiváló tulajdonságai:
Húgyhajtó hatása.
Kellemes íz. Vasmentes.

Könnyen emészthető.
Teljesen tiszta.
Állandó összetételű.

Első rangu gyógyvíz és diatetikus ital. Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbőségben, máj- és veseizgalomban vagy hógysavas lerakódásokban, vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyeredményekről szóló bizonylatok és egyéb forrásleírások ingyen és bérmentve állnak rendelkezésre.

Eladási árak Eperjesen:
1/2 literes palack 32 fillér.
3/4 40 „
1 48 „

Az üres, tiszta és eredeti Salvator-palackok a következő árakon vétetnek vissza:

1/2 literes palack 6 fillér
3/4 7 „
1 9 „

Eperjesi főraktár: Mikolík Istvánnál.

S. B. urat a New-York-kávéházban megértettem; tőle ezennel bocsánatot kérek.

N. B.

Meglepő ujdonság!!!

Mosás napján minden gondot megszüntet.

Persil

Modernes Waschmittel

modern mosószer.

Jótállás, hogy ártalmatlan és nem veszedelmes! — Egyszeri főzés — vakítóan fehér fehérenemű. — Megtakarít munkát, időt és pénzt! — Nincs mosódeszka! Nincs dörzsölés! Nincs kefélés! Ha egyszer alkalmazták — mindig használják.

— Egyedül gyártó Ausztriában és Magyarországon: —

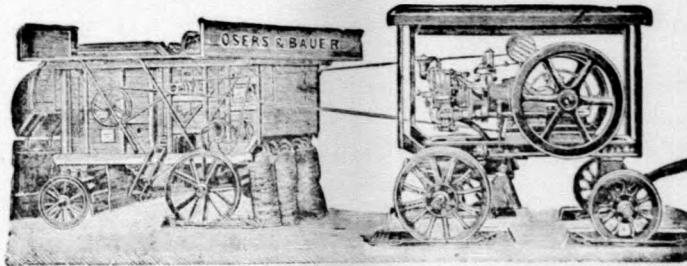
Voith Gottlieb, Wien, III.

Kapható minden a szakmába vágó üzletben.

POPOFF

a legjobb TEA a világon.

Osers és Bauer kizárólagos MOTORGYAR
Wien, XX., Dresdnerstr. 81-83a.
Magyarországi fióktelep:
Bpest, VI., Podmaniczky-u. 18.

BENZIN-LOKOMOBILUS

cséplőszerelvények a legszolidabb kivitelben.

Benzinmotorok! Szívógázmotorok!

A jelenkor legelőcsőbb üzemereje, — 3 fillér üzemeltetés óra lőerőnkint.

Több száz telep üzemben. — Elsőrendű, szolid gyártmány!

Kedvező fizetési feltételek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Benzin-lokomobilos cséplőszerelvények a többek között a következőknek tekinthetők meg üzemben:

Ifj. Rohody Pál, Berzel, Szabolcs m., 4 HP, Farkas Ferenc, Berzel, Szabolcs m., 4 HP, Jeskó Mihály, Csemernye, Varannó mellett, 8 HP, Dörner Károly, Nagyasar, Gálszécs mellett, 10 HP, Ziegler Zsigmond, Mogyorós, Mándok mellett, 4 HP, Kovács Albert, Berencs, Patroha mellett, 4 HP. cséplőszerelvény.

5237/1. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az Eperjes szab. kir. város területén levő épületek kéményeinek 1910. évre vonatkozó összeírása a városi számvéviség hivatalos helyiségében 1909. évi november 15-ikétől számított 15 napra közzemlére lesz kitéve.

Erről az érdekelt háztulajdonosokat azzal a figyelmeztetéssel értesítem, hogy az összeírás ellen a közzemlére kitével ideje alatt felszólalásoknak van helye, melyek akár szóval a számvéviségnél, akár írásban nálam 1909. évi november 30-ikáig terjeszthetők elő.

Eperjes, 1909. október 31.

Krayzell Aladár s. k.,
polgármester.

1868 óta forgalomban.
Berger-féle
gyógy-kátrány-szappan,

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában lényegesen sikerrel alkalmaztatik.

mindennemű bőrkütegek

ellen, nevezetesen idült pikkelysömör, előtti kiterjedt, nyomtalan orvosság, öltözék, libidózis, fekélyes szakállterület ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a (ka-kátrány) 40 -at és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Idült bőrbetegségeknek sikeres alkalmaztatik a kátrány-szappan mellett a

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Mint a legújabb kátrány-szappan az arebör tiszta álsavszárral ellátottasára, a gyermekeknek valóminényi lejtettségére ellen a mulhatlan bőrtisztító, mosó és tisztoszáppan mindennapi használatra alkalmas.

Berger-féle glicerin-kátrány-szappan

85% glicerin-tartalommal és linon olajjal, Mint kiváló bőrapólo szer kitűnő eredményvel használatik, továbbá s. 1084

Berger-féle borax-szappan

kütegek, napsütés, szeptó, mitesszer és egyéb bőrbajok ellen

Ára minden fajuk 70 fillér használati

minőségűek együtt. A vasárnapiak utánazottan

Berger-féle kátrány-szappant és borax-szappant

keresni és mezzó meg a itt látható védjegyet és a

G. Hell & Comp. cégjegyzései minden cím-

ken. Kétféle: díszos levéllel

Bécsben 1883-tól és

aranyéremmel a párisi világtállításon 1900.

Minden egyéb gyógy- és egészség-szappan mely Berger-féle

gyártmány, a minden szappanhoz mellékelte használati utasításon lá-

van sorolva.

Kapható minden gyógyszerárban és hasonló üzletben.

Nagyban: G. Hell & Comp. Wien I., Biberstr. 8.

Magyarországi főraktár: Főnök Jozsef gyógyszer-

tára, Budapest, Király-u., Thalhammer és S. utca, Zrin-

utca, Molnár és Moser droguisták, Koronaherc-

utca. Kétféle: minden bujap stl. valamint Ma-

gyarország összes városában minden gyógyszer-
árban, továbbá a jobb ár-gyerárban és illatsz-

kereskedésekben.

Kapható Eperjesen Korn Vilmos úr gyógyszer-

tárban, valamint Magyarországon összes gyógyszerárban.

